

Akademia Młodych Uczonych PAN sprzeciwia się arbitralnym zmianom w wykazie czasopism

Akademia Młodych Uczonych wyraża zdecydowany sprzeciw wobec charakteru i trybu zmian dokonanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji naukowych.¹ Ta uznaniowa ingerencja jest w naszej ocenie wyrazem lekceważenia wyników pracy kilkudziesięciu zespołów ekspertów, które wypracowały obowiązujący dotychczas wykaz, rekomendacji Komisji Ewaluacji Nauki², a także głosu wielu instytucji akademickich i naukowców, których działalność bezpośrednio zależy od przejrzystości i stabilności kryteriów oceny. Podważa ona zaufanie do procesu ewaluacji, na którym opiera się polityka jakości i finansowania badań, co może mieć w niedalekiej przyszłości fatalne konsekwencje. Tryb, w jakim wprowadzono zmiany, budzi również zastrzeżenia prawne.³

Dokonane w wykazie modyfikacje nie odzwierciedlają w większości przypadków poziomu naukowego czy znaczenia czasopism⁴, zacierają natomiast granicę pomiędzy pismami znakomitymi a miernymi, a także promują publicystykę kosztem prac naukowych. Negatywne konsekwencje ingerencji odczują - wbrew zapewnieniom ministerstwa - przede wszystkim nauki humanistyczne. W naszej opinii współczesna polska humanistyka nie potrzebuje uznaniowego zawyżania punktacji czasopism. Potrzebuje natomiast stabilnego wsparcia finansowego dla projektów badawczych, silnych instytucji naukowych, dających szansę młodym badaczom i ich zespołom, a także solidnej infrastruktury, w tym bibliotek badawczych i dostępu do zasobów elektronicznych. Do jej rozwoju przyczyni się również konsekwentna walka z trapiącymi ją problemami, w tym plagiatami i wsobnością awansu naukowego.

1 <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/nowy-rozszerzony-wykaz-czasopism-naukowych-i-recenzowanych-materialow-z-konferencji-miedzynarodowych>

2 <https://forumakademickie.pl/sprawy-nauki/oswiadczenie-komisji-ewaluacji-nauki/>

3 Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 7 listopada 2018 r. w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych (Dz.U. 2018 poz. 2152). Por. uchwała KNP PAN z dnia 15 lutego 2021 r.

4 <https://forumakademickie.pl/sprawy-nauki/wykaz-czasopism-komentarz-do-zmian-w-filozofii/>

Troska ministerstwa o rolę języka polskiego w komunikacji naukowej jest zrozumiała, sama zaś kwestia godna jest poważnej dyskusji. Jednak "lokalność" badań humanistycznych nie może usprawiedliwiać ich bylejałości ani też zwalniać z podejmowania prób włączania polskiego doświadczenia do międzynarodowej dyskusji naukowej. To właśnie na polskich badaczach spoczywa obowiązek, aby np. dzieje powszechne wzbogacać o oryginalne i odważne ujęcia naszej historii; to oni powinni stale dbać o to, by modele teoretyczne tworzone we współczesnej nauce uwzględniały choćby specyfikę naszego języka czy dynamikę zmian społecznych w Polsce. Żywego kontaktu z międzynarodową społecznością badawczą, którego nośnikami są publikacje w językach kongresowych w periodykach o uznanej na świecie pozycji (także tych wydawanych w polskich jednostkach), nie zastąpią ani dokonywane po latach tłumaczenia prac na język angielski, ani też instytucjonalnie zadekretowane hierarchie wartości czy prestiżu.

Trudny do zaakceptowania tryb wprowadzenia zmian, oparty o nieprzejrzyste konsultacje, uderza szczególnie mocno w młodych badaczy, dla których kluczowa jest stabilność reguł i otoczenia instytucjonalnego, w którym przychodzi im pracować i kształtować ścieżkę kariery. Przewidywalność i racjonalność kryteriów oceny jest także fundamentem funkcjonowania instytucji akademickich. Nie można zatem wykluczyć, iż działania ministerstwa staną się w przyszłości podstawą do kwestionowania wyników ewaluacji. Zmiany dokonywane *ad hoc* i bez dochowania procedur podważają jednocześnie zaufanie do polskiego systemu oceny wśród zagranicznych partnerów.

Jak sugerują wypowiedzi członków ministerialnego zespołu, troska o jakość badań nie była głównym powodem modyfikacji wykazu.⁵ Chociaż nie można zaprzeczyć, że działania te przyniosą doraźne korzyści pojedynczym osobom i środowiskom⁶, to w naszej ocenie przyczynią się do obniżenia poziomu badań naukowych w naszym kraju.

Przewodniczący
Akademii Młodych Uczonych

(-) KAROL PALKA

5 <https://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C86389%2Cwiceminister-nauki-zmiana-punktacji-w-czasopismach-naukowych-ma-zapobiec>

6 <https://www.facebook.com/DELabUW/posts/4034283759914956>